यज्ञाङ्गं दक्षिणास्तात वेदानां परिबृंहणं । न यज्ञा दक्षिणाहीनास्तारयन्ति कथञ्चन ।
शक्तिस्तु पूर्णपात्रेण सम्मिता न समा भवेत् । अवश्यं तात यष्टव्यं त्रिभिर्व्वर्णैर्यथाविधि ।
सोमो राजा ब्राह्मणानामित्येषा वैदिकी स्थितिः । तञ्च विक्रेतुमिच्छन्ति न यथावृत्तिरिष्यते ।
तेन क्रीतेन यज्ञेन ततो यज्ञः प्रतायते । इत्येवं धर्म्मतो ध्यातमृषिभिर्द्धर्म्मचारिभिः । २९७५
पुमान् यज्ञस्य सोमस्य न्यायवृत्तो यदा भवेत् । अन्यायवृत्तः पुरुषो न परस्य न चात्मनः ।
शरीरवृत्तमास्थाय इत्येषा श्रूयते श्रुतिः । तानि सम्यक् प्रणीतानि ब्राह्मणानां महात्मनां ।
तपो यज्ञादपि श्रेष्ठमित्येषा परमा श्रुतिः । तत्ते तपः प्रवक्ष्यामि विद्वंस्तदपि मे शृणु ।
अहिंसा सत्यवचनमानृशंस्यन्तपो घृणा । एतत्तपो विदुर्द्धीरा न शरीरस्य शोषणं ।
अप्रामाण्यञ्च देवानां शास्त्राणाञ्चाभिलङ्घनं । अव्यवस्था च सर्व्वत्र तद्वै नाशनमात्मनः । २९८०
निबोध दशहोतॄणां विधानं पार्थ यादृशं । चित्तिः स्रुक् चित्तमाज्यञ्च पवित्रं ज्ञानमुत्तमं ।
सर्व्वं जिह्मं मृत्युपदमार्ज्जवं ब्रह्मणः पदं । एतावान् ज्ञानविषयः किं प्रलापः करिष्यति ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि राजधर्म्मानुशासनपर्व्वणि ऊनाशीतोऽध्यायः ॥ ७९ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ यदप्यल्पतरं कर्म्म तदप्येकेन दुष्करं । पुरुषेणासहायेन किमु राज्ञा पितामह ।
किंशीलः किंसमाचारो राज्ञोऽय सचिवो भवेत् । कीदृशे विश्वसेद्राजा कीदृशे न च विश्वसेत् ।
॥ भीष्म उवाच ॥ चतुर्व्विधानि मित्राणि राज्ञां राजन् भवन्त्युत । सहार्थो भजमानश्च सहजः कृत्रिमस्तथा । २९८५
धर्म्मात्मा पञ्चमश्चापि मित्रं नैकस्य न द्वयोः । यतो धर्म्मस्ततो वा स्याद्धर्म्मस्थो वा ततो भवेत् ।
यस्तस्यार्थो न रोचेत न तं तस्य प्रकाशयेत् । धर्म्माधर्म्मेण राजानश्चरन्ति विजिगीषवः ।
चतुर्णां मध्यमो श्रेष्ठो नित्यं शङ्क्यो तथाऽपरौ । सर्व्वे नित्यं शङ्कितव्याः प्रत्यक्षं कार्य्यमात्मनः ।
न हि राज्ञा प्रमादो वै कर्त्तव्यो मित्ररक्षणे । प्रमादिनं हि राजानं लोकाः परिभवन्त्युत ।
असाधुः साधुतामेति साधुर्भवति दारुणः । अरिश्च मित्रं भवति मित्रञ्चापि प्रदुष्यति । २९९०
अनित्यचित्तः पुरुषस्तस्मिन् को जातु विश्वसेत् । तस्मात् प्रधानं यत् कार्य्यं प्रत्यक्षं तत् समाचरेत ।
एकान्तेन हि विश्वासः कृत्स्नो धर्म्मार्थनाशकः । अविश्वासश्च सर्व्वत्र मृत्युना च विशिष्यते ।
अकालमृत्युर्व्विश्वासो विश्वसन् हि विपद्यते । यस्मिन् करोति विश्वासमिच्छतस्तस्य जीवति ।
तस्माद्विश्वसितव्यञ्च शङ्कितव्यञ्च केषुचित् । एषा नीतिगतिस्तात लक्ष्याचैव सनातनी ।
यं मन्येत ममाभावादिममर्थागमः स्पृशेत् । नित्यं तस्मात् शङ्कितव्यममित्रं तं विदुर्व्बुधाः । २९९५
यस्य क्षेत्रादपुदकं क्षेत्रमन्यस्य गच्छति । न तत्रानिकृतस्तस्य भिद्येरन् सर्व्वसेतवः ।
तथैवात्युदकाद्भीतस्तस्य भेदमनिकृति । यमेवं लक्षणं विद्यात्तममित्रं विनिर्द्दिशेत् ।
यस्य वृद्ध्या न तृप्येत क्षये दीनतरो भवेत् । एतदुत्तममित्रस्य निमित्तमिति चक्षते ।
यन्मन्येत ममाभावादस्याभावो भवेदिति । तस्मिन् कुर्व्वीत विश्वासं यथा पितरि वै तथा ।
तं शक्त्या वर्द्धमानश्च सर्व्वतः परिबृंहयेत् । नित्यं क्षताद्धारयति यो धर्म्मेष्वपि कर्म्मसु । ३०००